

REGLUGERÐ

um flokkun og mat á gærum.

I. KAFLI

Um flokkun á gærum við móttöku fjár á sláturstað.

1. gr.

Allar gærun, sem til sölumeðferðar koma, skulu flokkaðar við móttöku fjár í sláturhúsi. Flokkunin skal framkvæmd af lögskipuðum gærumatsmönnum og lögð til grundvallar við útreikning á verði gæranna til einstakra framleiðenda.

2. gr.

Í sláturfjárrétt skal flokka gærun hvers innleggjanda í eftirfarandi flokka, og skrá á innleggsnótur:

- LU Alhvítar lambagærun, tog jafnt og ekki gróft, án mors eða óhreininda í ull.
- L hv. Hvítar, óskemmdar lambagærun.
- L S+M Svartar og mórauðar, óskemmdar lambagærun.
- L gr. Gráar, óskemmdar lambagærun.
- L tvíl. Lámbagærun, aðrir litir, óskemmdar.
- L II Skemmdar lambagærun, allir litir.
- Æ hv. Óskemmdar, hvítar ærgærun.
- Æ misl. Óskemmdar, mislitar ærgærun.
- Æ II Skemmdar ærgærun, allir litir.
- Úrkast Hrótagærun, tvíreyfa ærgærun, og ær- og lambagærun, nær ullarlausar eða ullarlausar á blettum.

Gærumatsformaður getur heimilað sláturleyfishöfum að flokka gærun í færri flokka en tilgreint er, með því að sameina tvo eða fleiri flokka.

Gærun teljast skemmdar:

1. Ef mold eða sandur í baki er það mikill eða þéttur, að ætla megi að ekki fari úr við þvott.
2. Ef miklir kleprar eru í lærum eða gæran öll útötuð í óhreinindum eða mori.
3. Ef gærunar eru mjög illhæruskotnar, með hvítum og gulum illhærum, svo ullin líkist fremur strii en ull. Einnig mjög ullarstuttar eða snoðnar gærun (t. d. mjög skógdregnar).

Gæta skal þess vandlega, að gærun fari í réttan litarflokk. Gærun með mislitum blettum eða doppum teljast tvílitar.

Heimilt er að flokka gráar gærun á lifandi lömbum eftir feldgæðum, enda setji gærumatsformaður nánari reglur þar um.

II. KAFLI

Um meðferð á gærum og sölumat þeirra við afhendingu.

3. gr.

Sláturleyfishöfum er skylt að hlíta fyrir mælum lögskipaðra gærumatsmanna um fyrirristu, fláningu, kælingu, söltun, frágang og geymslu gæra. Gærumatsmaður skal yfirfara gæurnar við afhendingu, meta ástand þeirra og gefa vottorð þar um. Í vottorðinu skal tilgreina tölu og nettóþyngd ósaltaðra gæra.

Gærum skulu saltaðar og geymdar eftir flokkum þeim, sem getið er um í kafla I.

Við afhendingu skal meta hvern flokk samkvæmt eftirfarandi reglum, og gefa út matsvottorð fyrir hann. Þó skal ekki meta þær gærum sem fara í úrkast.

Úrkast telst: Gærum, sem flokkast sem úrkast samkvæmt I. kafla og gærum með mjög áberandi galla vegna meðferðar í sláturhúsi, s. s. gærusneplar og illa rifnar eða mjög götótta gærum.

Gærum skulu metnar í einhvern eftirfarandi flokka, eftir s. k. punktakerfi:

1. Án galla
2. Með fyrirristugalla
3. Fita á holdrosa
4. Rot, utan bakstykkis
5. Skurðir eða göt, utan bakstykkis
6. Óskorið frá dindli
7. Hnífsbragð í bakstykki
8. Brot í bakstykki
9. Rot í bakstykki
10. Gat, rifið í bakstykki.

Hver galli rýrir verðmæti gærunnar og fær vægi í samræmi við það samkvæmt ákvörðun gærumatsformanns, að fengnum tillögum gærukaupenda. Gærumatsformaður skal gæta þess, að rétt tíðni sé notuð fyrir hvern galla, þannig að meðalheildsöluverð raskist ekki. Meðalgöð vara hefur gildistöluna 100,0.

Mat þetta skal framkvæmt á eftirfarandi hátt:

1. Taka skal 10% úrtak úr þeim gæruflokki, sem verið er að meta.
2. Alvarlegasti galli hverrar gæru ræður mati. Sé mikið um að gærum hafi fleiri en einn galla, skal matsmaður taka sérstakt tillit til þess og lækka matið.

Færa skal matsniðurstöður inn á vinnublað fyrir sölumat á gærum, sem gærumatsformaður lætur útbúa.

3. Þegar búið er að meta 10% gærana, er talið hve margar gærum eru í hverjum flokki og reiknað út hlutfall (%). Gildistala er síðan fundin með því að margfalda saman % x vægi hvers flokks. Gildistölurnar eru því næst lagðar saman og fæst þá meðalgildistala fyrir viðkomandi gærusendingu sem hlutfall (%) af meðalverði gæra á hverjum tíma.
4. Niðurstöður matsins skal færa inn á eyðublað fyrir sölumat og skal afrit af því fylgja gærum til kaupanda.
5. Komi gærum ómetnar og/eða óflokkaðar til kaupanda, hefur hann heimild til að óska mats og flokkunar á þeim, á kostnað seljanda.
6. Komi upp ágreiningur um mat á gærum milli kaupanda og seljanda, er heimilt að leita úrskurðar gærumatsformanns. Gærumatsformaður lætur endurmeta sendinguna svo fljótt sem auðið er, enda taki kaupandi enga gæru úr sendingunni.

Verði eigi umtalsverðar breytingar við yfirmat, ber matsbeiðandi kostnað af yfirmati eftir nánari reglum, sem gærumatsformaður setur.

III. KAFLI

Um starfsmenn við gærumat.

4. gr.

Lögreglustjóri skipar gærumatsmenn, einn eða fleiri hjá hverjum sláturleyfiss-hafa, eftir tillögum yfirkærumatsmanna. Skulu þeir hafa aflað sér þekkingar á gæru-mati, með því að starfa við það eða á annan hátt.

Gærumatsmenn skulu, áður en þeir taka til starfa, undirrita drengskaparheit hjá lögreglustjóra um að þeir ræki starf sitt af alúð og samviskusemi og fari eftir þeim reglum, sem settar eru.

5. gr.

Ekki mega gærumatsmenn eiga hlut í því félagi, sem þeir starfa hjá. Félagar í samvinnufélögum eru þó undanþegnir þessu ákvæði. Gærumatsmenn mega ekki þiggja aukabókun frá þeim, sem söluna annast og skulu gæta fyllstu samviskusemi í starfi sínu.

6. gr.

Sýni gærumatsmenn vanrækslu í starfi, hlutdrægni við mat eða leysi það illa af hendi, að dómi yfirkærumatsmanns, er yfirkærumatsmanni heimilt, í samráði við gærumatsformann, að víkja þeim frá um stundarsakir. Þessa ákvörðun skal kynna lögreglustjóra, sem vikur hinum brotlegu úr starfi og skipar í þeirra stað. Gæru-matsmenn, sem vikið er úr starfi af yfirkærumatsmanni, fá greidd laun úr ríkissjóði lengst í einn mánuð frá uppsagnardegi.

7. gr.

Réttindi gærumatsmanna geta þeir einir hlotið, sem eru á aldrinum 20 til 70 ára og hafa öðlast þekkingu á flokkun og mati gæra. Þeir verða að geta greint liti á ull.

8. gr.

Ef ágreiningur verður um flokkun og/eða mat á gærum, skal yfirkærumats-maður skera úr svo fljótt sem auðið er, frá því honum berst ósk um úrskurð.

9. gr.

Óski móttakandi eða innleggjandi gæra eftir úrskurði yfirkærumatsmanns, skulu gæurnar geymdar sér, þar til yfirmat hefur farið fram.

10. gr.

Landbúnaðarráðherra skipar yfirkærumatsmenn samkvæmt tilnefningu gæru-matsformanns. Skulu þeir vera 4 og hafi hver þeirra ákveðið starfssvæði. Landbúnaðarráðherra skipar gærumatsformann. Skal hann vera sérfróður í öllu því, sem að framleiðslu, meðferð og geymslu gæra lýtur. Skal hann veita gærumatsmönnum og yfirkærumatsmönnum fræðslu um flokkun gæra og framkvæmd gærumatsins. Er yfirkærumatsmönnum og gærumatsmönnum skylt að haga gærumatinu eftir fyrir-mælum hans og má leita úrskurðar hans ef ágreiningur verður um matið.

Nánari ákvæði um starfssvið gærumatsmanna skal setja í erindisbréfi, sem landbúnaðarráðherra gefur út, að fengnum tillögum gærumatsformanns.

11. gr.

Yfirgærumatsmenn hafa þessi starfssvæði:

1. Frá Skeiðarársandi vestur um land að Gilsfjarðarbotni.
2. Frá Gilsfjarðarbotni um Vestfirði til Hrutafjarðarbotns.
3. Frá Hrutafjarðarbotni um Norðurland að Jökulsá í Öxarfirði, N.-Þingeyjarsýslu.
4. Frá Jökulsá í Öxarfirði, N.-Þingeyjarsýslu, suður um land að Skeiðarársandi.

12. gr.

Yfirgærumatsmenn skulu fylgjast með því að farið sé eftir reglum þeim, sem ráðherra setur um flokkun og mat á gærum. Þeir skulu leiðbeina framleiðendum og gærumatsmönnum á námskeiðum og fundum, sem til er stofnað í þessu skyni.

Yfirgærumatsmenn gefa gærumatsformanni árlega yfirlit um störf sín í þágu gærumatsins.

13. gr.

Reglugerð þessi er sett samkvæmt lögum um flokkun og mat á gærum nr. 22/1976 og öðlast gildi þegar í stað.

Landbúnaðarráðuneytið, 5. september 1980.

Pálmi Jónsson.

Guðmundur Sigþórsson.